כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת שמות ■ ט"ו טבת ה'תשע"ח ■ 03.01.2018 ■ גליון מס' 460

בזכות נשים נגאלו אבותינו

/ הרב יעקב הלוי פילבר

כל עוד יוסף ואחיו וכל הדור ההוא עדיין היו בחיים לא הרעו המצרים לישראל, רק לאחר שקם במצרים מלך שלא ידע את יוסף רק אז החלו להתנכל לבני ישראל. כלפי חוץ טענו המצרים שהם חוששים שעם ישראל ישתלט על ארצם לכן התחכמו איך לפגוע בו. גם כאן נתגלתה כפיות הטובה של הגויים למיעוט היהודי החי בארצם, שלמרות התרומה העצומה שהקהילה היהודית בכלל ויחידים שבה בפרט תרמו לביסוסה והצלחתה הכלכלית של ארצם, השיבו להם רעה תחת טובה וטפלו בהם עלילות שווא. והנה פרעה בשוביניזם הגברי שלו אינו חושש אלא רק מהגברים, אבל את החלק הנשי של עם ישראל הוא אינו סופר והוא מעריך אותן כחסרי אופי, ובטוח היה שהן אפילו יסכימו לשתף עמו פעולה במזימתו להמית את ילדי ישראל. לכן בשלב הראשון הוא מטיל על המיילדות להמית את ילדי העברים, וגם כאן הוא מבחין בין הבנים לבנות, הבנים לדעתו מהווים סיכון לעתיד ממלכתו ועל כן הוא מצווה להמיתם, ואילו מהבנות אין הוא חושש שתצמח מהן תוחלת לעם היהודי ועל כן הוא מאפשר להחיותן. והנה גם לאחר שהתאכזב פרעה מהמיילדות הוא עדיין ממשיך להבחין בין הבנים לבנות, וגם בגזירה השנייה הוא גוזר: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון".

אבל טעות גדולה טעה פרעה, לא זו בלבד שאין הנשים משתפות עמו פעולה, אלא שלמעשה כל עמידתם של ישראל וגאולתם ממצרים לא היתה מתקיימת אלמלי חלקן של הנשים. רואים אנו זאת כבר בחלקן למציאותו של משה, משה רבנו נבחר על ידי ההשגחה העליונה להיות מושיען של ישראל, אבל לא רק בואו לעולם, אלא גם הישרדותו וקיומו של משה לאחר לידתו הם בעיקר בזכות חלקן של הנשים. ראשונה להן היא מרים שאינה משלימה עם גירושי הוריה ומוכיחה את אביה על צעדי הייאוש שלו, עד שהוא חוזר ונושא את האמא מחדש, מה שהביא ללידתו של משה. אך קיומו של משה עדיין נתון בסכנה והוא מושלך אל היאור, וכאן מופיעות שתי נשים, בתיה בת פרעה ומרים אחותו, בתיה בת פרעה מושה אותו מן היאור, ואלמלי היא היה משה או מת ברעב בתיבתו, או מתגלה על ידי אחד המצרים שהיה מקיים את גזירתו של פרעה והיה ממית את משה. אבל אם ההצלה של בתיה נתנה למשה את קיומו הפיזי, הרי קרוב לוודאי שהיה עלול בביתה של בת פרעה להתבולל כאסופי בין ילדי המצרים, וכאן באה שוב פעם אחותו מרים ודואגת לשמר את הקשר של משה עם העם היהודי. מאוחר יותר כששב משה ממדין, בדרך בבואו למלון בקש הקב"ה להמיתו מפני שנתרשל במילת בנו (אמנם יש דעה במסכת נדרים (לב א) שכוונת ההמתה היא לבנו התינוק שנולד, אבל שאר המקורות בגמרא ובמדרש מפרשים זאת על משה) והייתה זו צפורה אשתו שהצילה את חייו, ובזכות שלושת הנשים הללו, מרים, בתיה בת פרעה וצפורה, יש לנו את משה רבנו.

בכמה מקומות (עיין רות רבה ח וקה"ר א) אמרו חז"ל: "כגואל ראשון כך גואל אחרון", הרבה דימויים מצאו חז"ל בין גואל ראשון לגואל אחרון, ואפשר לכלול בזה גם את תרומתה המכרעת של האשה בהופעת שני הגואלים. כי לא רק משה הגואל הראשון אלא גם המשיח שהוא הגואל האחרון לא היה מופיע בעולם אלמלי מעשיה של האשה, אמנם הופעתו של המשיח מתרחשת בדרכי עקלתון: ראשיתו של הגואל האחרון הוא בבנותיו של לוט, שאלמלי לא השקו בנות לוט את אביהן יין לא היה נולד מואב שממנו באה רות המואביה, וכך הלאה אלמלי רחל שנתנה ללאה אחותה את הסימנים לא היה יעקב נושא את לאה ולא היה נולד יהודה. ואלמלי תמר שסיכנה את עצמה בפתח עיניים וגרמה להולדתו של פרץ היה מסלול המשיח נחסם. ולאחריה רות המואביה שאלמלי פעלה

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

דרך ארץ שקדמה לתורה
במסכת ברכות (כח ב) מספרת לנו הגמרא: "כשחלה רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו"...
המשך בעמי 2

שויית חורף
היאך אנו מצד אחד עומדים ומתפעלים כל כך מצוואתו של הרב זצ"ל, ומצד שני לא מקיימים מה שכתוב בה ועוברים על רצונו של המנוח זצ"ל?...
המשך בעמי 3

משהו ששווה יותר מכסף
צדקה. זו מצווה כה גדולה. אתם יכולים לגעת בחייהם של אלפי אנשים, לתת להם תקווה, אושר, חיוך על הפנים!...
המשך בעמי 4

טעם ש"אתה חונן" מתחיל בשבח
בפרשתנו כתוב, ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם וגו', או פיקח וגו' (שמות ד', י"א) מקשים העולם מה נשתנה ברכת "אתה חונן"...
המשך בעמי 4

סיפור לשבת
העגונה מבריגל
ביום ההילולא [ו' טבת] של הרה"ק משינעווא זצוק"ל, רבנו יחזקאל שרגא [בן רשכבה"ג רבינו חיים מצאנז זי"ע]...
המשך בעמי 5

שביבים
- חזרתי בתשובה בגלל ילד בן שבע
- בזכות הביזיונות
- נקיי ירושלים
- הנפלאות בהסתרה

המשך בעמי 6

להתקשר עם בועז לא היה עובד סבו של דוד בא לעולם. ובכל המקרים הללו היו הנשים היוזמות והפועלות בעוד הגברים נפעלים על ידן. עוד הבדל בין הגברים לנשים: בעוד הגברים עושים את מעשיהם בפרסום של יחצנות וכוחנות, הרי פעולות הנשים נעשות בצנעה ואורך רוח, והנה גם מהפן הזה של מציאות הגואל צדקו חז״ל באומרם: ״בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים״.

דרך ארץ שקדמה לתורה

/ הרב יעקב הלוי פילבר

במסכת ברכות (כח ב) מספרת לנו הגמרא: ״כשחלה רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו״ ובקשו ממנו: ״למדנו אורחות חיים ונזכה בהם לחיי העולם הבא״. ומבאר הראי״ה קוק (עין אי״ה שם פ״ב אות לב) שבקשת התלמידים היתה שילמדו אותם איך אפשר להיות מחוברים לחיים המעשיים, אורחות שהם בתוך החיים, ובאמצעותם ׳ונזכה בהם׳ להגיע לחיי העולם הבא. ורבי אליעזר בתשובתו מלמדם כמה דברים ובהם: ״מנעו בנכם מן ההיגיון והושיבום בין ברכי תלמידי חכמים - ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא״. מה תשובה לבקשתם יש בדבריו של רבי אליעזר? מבאר הראי״ה: שמה שאמר להם: ״מנעו בניכם מן ההגיון״, כוונתו היא שלא יעסיקו את שכלם של הדור הצעיר בטל ילדותם בעניינים מופשטים שאין לחיי היום־יום עסק בהם, כמו מה שאחורי הטבע וכיוצא בזה, אלא תתנו להם מזון רוחני שיש בו גם המחשה במראה עיניים, כמו עניני ההלכות המעשיות ודרכי המידות הישרות לפי פשוטן ורוב עניני התורה המעשית. ואחד הדרכים להשיג את זה הוא: ״והושיבום בין ברכי תלמידי חכמים״, שהברכיים של תלמידי החכמים מציינות את התנהגות המעשית של התלמיד חכם בפועל בענייניו הארציים, כדי שהבנים יראו את תלמידי החכמים איך הם מתנהלים בחייהם המעשיים בהדרכה שכלית במידה ובמשקל, ואיך הם נותנים עת וזמן לכל חפץ. אבל אומר רבי אליעזר לתלמידיו אל תדחקו את הבנים הקטנים להיות אצל תלמידי חכמים בשעה שהם עסוקים בהתרגשות נפש עצומה בדברי מושכלות גבוהים כאשר הם נערכים לפעמים בשאיפתם אל הטוב ואור ה׳ יתברך, כי במפגש כזה עם תלמידי החכמים לא יוכלו הבנים הקטנים במדרגתם ההתחלתית לקנות מזה דרך טובה שיוכלו לחקות אותה במידה הממוצעת המתאימה לכלל בני האדם, על כן תדאגו להושיב את הבנים בנערותם ללמוד מתלמידי החכמים דווקא את העניינים הטפלים, שעומדים בתחתית המדרגה, ודווקא הנהגת תלמידי חכמים בחייהם המעשיים הם שנותנים לשוהים במחיצתם אומץ וחיזוק לדרכי הטוב הגבוהים, בבחינת ׳גדול שימושה יותר מלימודה׳. ובשביל כך, כלומר על ידי כך, תזכו לחיי העולם הבא, אף אם לפי הדמיון נראה הדבר כאילו בכך הוא מתרחק מהאושר הרוחני, אבל באמת דווקא הדרך הזו היא המקרבת אותו בדרך ה׳, שממנה יזכה לחיי העולם הבא.

גם ספר בראשית מושיב אותנו ״בין ברכי תלמידי חכמים״, והוא בבחינת דרך ארץ שקדמה לתורה. שהוא מראה לנו איך אבותינו נהגו בחיי המעשה שלהם. בפתיחתו לספרו ׳אהבת חסד׳ מוכיח ״החפץ־חיים״ כי אין לך פרשה בספר בראשית שאין בה מעשה חסד: פרשת בראשית - הכנסת כלה, כמו שדרשו חז״ל: ״מלמד שקלעה הקב״ה לחוה והביאה לאדם הראשון״. פרשת נח - כיבוד אב, בה בני נח מחפים על קלון אביהם. פרשת לך לך - הצלתו של לוט ע״י אברהם למרות שלוט גרם זאת לעצמו כשהלך לגור בסדום, אעפ״כ התחסד אברהם עמו. פרשת וירא - כולה מלאה חסד: ביקור חולים, הכנסת אורחים, בקשת אברהם על סדום, ומכאן לומדים שצריך כל אדם להטיב לבני אדם בכל מה שיוכל. פרשת חיי שרה - הספד על שרה וקבורתה וחסד רבקה לאליעזר. פרשת ויצא - נדר יעקב לתת מעשר כספים. פרשת וישלח - קבורת דבורה מינקת רבקה וקבורת רחל. פרשת וישב - ניסיונות ההצלה של ראובן ויהודה ואי הלבנת הפנים של תמר. פרשת מקץ - לתת לאורחים צדה לדרך כאשר נהג יוסף עם אחיו. פרשת ויגש - חסד יוסף לאוכלוסיה המצרית שכלכל אותם על אף שיכול היה לקנותם לעבדים. פרשת ויחי - כיבוד אב של יוסף ליעקב: ״אנכי אעשה כדברך״, וכן ביקור חולים, או תמיכת יוסף באחיו: ״אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם״, והשכנת שלום בין האחים: ״אנא שא נא פשע אחיך״. ועל הפעולות הארציות הללו אמרו: ״מעשה אבות סימן לבנים״, והם הם המזכים את האדם לחיי העולם הבא.

שו"ת חורף הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלת נחמן שולביץ, פתח תקוה: הנה אנו עומדים בתוך ימי השלושים לפטירת מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל וכל עם ישראל ואף מחוצה לו מדברים בהתפעלות אודות הצוואה שהניח אחריו, כמה ענווה הייתה בו, וכמה התרחק מן הכבוד, ואינו רצה שיספידוהו, ויעשו עליו כתבות בעיתונים וכו', וצוואה זו גרמה לקידוש שם ה' בעולם כולו.

והנה על אף שאכן בלוויה עצמה קיימו את הצוואה ולא נאמרו בה הספדים, מכל מקום כעת לאחר תום ימי השבעה אשר היו בימי החנוכה שאין מספידים בהם, ישנם עצרות הספד והתעוררות בכל אתר ואתר, והעיתונים מלאים בכתבות ואף גיליונות מיוחדים על הרב זצ"ל, וכל זאת נגד צוואתו המפורשת!

ואצטט מתוך הצוואה המפורסמת:

א. אבקש מאד לא להספידני לא בפני ולא שלא בפני. לא לעשות עצרת התעוררות או עצרת אבל או כל מיני שמות שבודים והכוונה להספד.

ב. לא לכתוב שום מאמר עלי בעיתונים יומיים, שבועיים, חודשיים. מספיק תמונתי ולא כמו שרגילים לכתוב טובתם.

ואם כן עולה ומתעוררת השאלה, היאך אנו מצד אחד עומדים ומתפעלים כל כך מצוואתו של הרב זצ"ל, ומצד שני לא מקיימים מה שכתוב בה ועוברים על רצונו של המנוח זצ"ל? האם אין בזה 'תרתי דסתרי'?

תשובה:

הנה אין חדש תחת השמש, ובהיסטוריה של העם היהודי אין זו פעם ראשונה שגדולי תורה נפטרו לבית עולמם וציוו שלא להספידם, ודנו הפוסקים האם מחויבים אנו לשמוע לצוואתם זו, או לא, ופתח סוגיא זו במסכת סנהדרין (דף מ"ו) שם מסתפקת הגמ' האם ההספד הוא כבודו של המנוח או כבודם של החיים (קרובי המנוח) וכותבת הגמ' שהנפקא מינה בחקירה זו היא, באדם שנפטר וציווה קודם פטירתו שלא יספידו אותו, האם יש לשמוע לו או לא, שאם הוא כבוד המנוח, אם כן מאחר וההספד נוגע לכבודו שלו, ורצונו שאינו רוצה בכבוד זה, הרי שיש לשמוע לו 'ומצווה לקיים דברי המת', אולם ההספד הוא 'כבוד החיים', הרי שאין ההספד נוגע אל המנוח, ואין ביכולתו לצוות עלינו בדברים אשר אינם נוגעים אליו.

ונפשט ספק זה בגמרא שם, וכן נפסק להלכה (שו"ע יו"ד סימן שד"מ סעיף י') שההספד הוא כבוד המת, ולכן מי שציווה שלא יספידוהו - שומעים לו, ואין מספידים אותו[א].

אמנם כאשר מדובר ברב גדול שנפטר וציווה שלא יספידו אותו, בזה כתבו הפוסקים[ב] כמה סברות מדוע רשאים אנו שלא לשמוע לצוואתו והרי הן להלן בקיצור נמרץ:

א' אי הספד על אדם גדול הוא פגיעה בכבוד התורה, ואין ביכולתו לצוות עלינו לבזות את התורה, אך באדם רגיל שאין בחסרון הספדו משום פגיעה בכבוד התורה, והכבוד שבהספד נוגע רק אליו - אכן צריך לשמוע לו.

ב' אי הספד על אדם גדול הוא פגיעה בכבוד הציבור אשר נראה כאילו לא מחכמה עשו מה שכיבדוהו והעריצוהו בחיים חיותו, וכאילו לא היה ראוי לכל הכבוד הזה ואין ביכולתו לצוות אותנו לפגוע בכבוד הציבור.

ג' שבהיות שהצדיק במעשיו הטובים בעוה"ז מוציא ניצוצות קדושה מיד הסט"א, ועומדים ברום עולם, ואינם יכולים לעלות עם הצדיק אלא בתר דנח נפשיה, שע"י ההספד שעושים עליו, ומזכירים מעשיו, גורמים להעלות ניצוצות הקדושה מעלה מעלה להתחבר לשכינה. וכיו"ב מובא בשם כתבי האר"י, שההספד שעושים על הצדיק גורם להעלות נשמות עשוקות של שאר מתי ישראל להכניסם לגן עדן. וכן מובא שעל ידי ההספד מתעוררים רחמים בשמים על כל הדור, אם כן אנן סהדי שאילו ידע הרב הצדיק כמה תועלת יוצאת ע"י ההספד, לא היה מצווה כן, למנוע כל הטובה הזאת לעצמו ולאחרים.

וכבר מצאנו כמה וכמה 'מעשה רב' מגדולי הפוסקים שהספידו גדולי תורה שנפטרו למרות שציוו שלא יספידו אותם, וכגון רבי יחזקל לנדא זצ"ל בעל 'הנודע ביהודה' שהספיד את הגאון בעל ה'פני יהושע', וכן רבי עקיבא איגר זצ"ל ציווה שלא יספידהו, ובכל זאת בנו רבי שלמה איגר זצ"ל העלה שיש להספידו ועוד.

ובספר 'גשר החיים' (פרק י"ג עמ' ק"כ) כתב גם שיש לחלק בין הספד לבכי שהם שני דברים וכפי שנאמר 'ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה' ולכן על אף שאין להספיד את הנפטר, מכל מקום מותר לבכותו, וכתב שהנהוג במצבים מעין אלו (בגדול שציווה שלא להספיד) שמספידים אותו בקיצור אמרים, וממעטים, או אינם מדברים כלל משבחיו, ומדברים דברי התעוררות, וכל זה בפניו (קודם הקבורה) אבל שלא בפניו שומעים לו לגמרי שלא להספידו כלל.

הא למדת שהמקל להספיד אדם גדול שנפטר נגד צוואתו, יש לו על מה לסמוך, וייתכן שאף חיוב יש בכך לפי הטעמים שנאמרו לעיל, אולם בנידון דידן לאחר פטירת הגראי"ל שטיינמן זצ"ל שבלוויה אכן נאמרו רק דברי התעוררות קצרים, אולם לאחר ימי השבעה נערכים הספדים ממש די בכל אתר ואתר והוא נגד המנהג המובא בספר 'גשר החיים' הנ"ל, וצריך עיון.

ועוד יש להעיר על כך שכל ארגון ומוסד המכבד את עצמו מפרסם מודעת אבל רחבת היריעה, על פטירת הרב זצ"ל, מי התיר להם לעשות זאת, ובשלמא בכתבות בעיתונים אשר כותבים בהם מהנהגותיו ועובדותיו, ויש בכך התעוררות וחיזוק לרבים, ניחא, אולם במודעות אלו אשר אין בהם חוץ מפרסומת לארגון מפרסם המודעה, ופרנסה לעיתונים - כלום, והוא נגד צוואתו המפורשת של הרב זצ"ל, מאי איכא למימר? וצ"ע.

א - ועיין בסמ"ע על סימן רנ"ג (חו"מ) ס"ק ס"ט שממילא אסור לספוד לו משום 'מצווה לקיים דברי המת'.

ב - עיין פתחי תשובה לשו"ע יו"ד סימן שד"מ אות א' ושו"ת יבי"א חלק ט' יו"ד סימן ל"ג.

משהו ששווה יותר מכסף

/ הרב מנדי קמינקר

צדקה. זו מצווה כה גדולה. אתם יכולים לגעת בחייהם של אלפי אנשים, לתת להם תקווה, אושר, חיוך על הפנים! כולנו יודעים זאת, אבל הפעם ברצוננו לשאול אתכם: האם תוכלו לתת מיליון שקלים לצדקה? אהממם אתם חושבים לעצמכם. הפעם האחרונה שראיתם מיליון שקלים היה בפרסומות של מפעל הפיס, ואם כרטיס הלוטו שברשותכם לא עומד לזכות בהגרלה - בדיוק כפי שהוא לא זכה בכל הפעמים האחרונות בהם רכשתם את הכרטיס... - גם לא יהיו לכם מיליון שקלים? אז יש לנו חדשות טובות בשבילכם. יש לכם משהו ששווה יותר מכסף. אומנם לא תוכלו להשתמש בו כדי לשלם את המשכנתא, אך תוכלו להשתמש בכך כדי לתת צדקה, אולי הצדקה הגדולה ביותר.

במשנה[1] נאמר: "הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות." מוסבר על כך[2]: "כיצד? מלמד שאם נתן אדם לחברו כל מתנות טובות שבעולם, ופניו כבושים בארץ - מעלה עליו הכתוב כאילו לא נתן לו כלום. "אבל המקבל את חברו בסבר פנים יפות, אפילו לא נתן לו כלום - מעלה עליו הכתוב כאילו נתן לו כל מתנות שבעולם."

הבה נתרגם לעברית מודרנית. עדיף שתתנו לאדם יחס אוהב וחם, מאשר סכומי עתק של כסף בפנים חמוצות. רעיון זה הובע מאות שנים לפני התלמוד, על-ידי יעקב אבינו. כאשר הוא בירך את ילדיו הוא אמר להם "לבן שיניים מחלב[3]". חכמינו זכרונם לברכה מסבירים את הפסוק כך: לבן שיניים, הלבנת השיניים - כלומר כאשר אדם מחייך לחברו - עדיפים הם על פני החלב. ושוב אנו רואים את חשיבותו של החיוך, של תחושת האהבה לזולת העדיפה על-פני נתינת משהו פיזי. רבי יצחק, אחד מחכמי התלמוד, אמר זאת כך[4]: כל הנותן פרוטה לעני, מתברך בשש ברכות. והמפייסו בדברים, מתברך בי"א ברכות."

בתלמוד ובמדרש מובאים שני סיפורים המדגימים רעיון זה. הראשון[5] עוסק בשלמה המלך, שבמשך תקופה מסויימת ירד ממלכותו ונאלץ לחזר על הפתחים. הוא פגש אדם אחד שזיהה אותו כמלך הגולה, והזמין אותו לביתו לארוחת ערב. הוא הגיש לו את מיטב המאכלים, ובמשך כל הארוחה הוא הזכיר לו את הימים בהם הוא היה מלך, מה שכמובן העציב מאוד את שלמה. למחרת הוא הוזמן לביתו של אדם אחר. "האם תציע לי אירוח דומה?" שאל המלך, אך המארח השני הבהיר כי יש לו רק מעט ירקות. הארוחה אכן הייתה מורכבת ממזון דל. תוך כדי אכילה, עודד המארח את שלמה המלך וניחם את ליבו. לאחר שחזר למלכותו, אמר שלמה המלך: טוב ארוחת ירק ואהבה שם, משור אבוס ושנאה בו[6].

הסיפור השני מופיע בתלמוד[7], שם נאמר כי יש אדם שנותן לאביו מאכלים משובחים אך בסופו של דבר ילך לגיהנום, ואילו אדם אחר מעביד את אביו בעבודה קשה ומפרכת אך יזכה לגן עדן. הכיצד? היה אדם אחד שהיה מגיש לאביו מדי יום תרנגולים מפוטמים. יום אחד התעניין האב אצל בנו מהיכן הוא משיג תרנגולים טובים אלו. השיב לו הבן בזלזול: "זקן, זקן! אכול ושתוק, כמו שהכלבים אוכלים ושותקים." אותו אדם הגיש לאביו מאכלים טובים, אך בשל יחסו המחפיר לאביו הוא יקבל גיהנום. והיה אדם אחר שעבד לפרנסתו בטחינת קמח. יום אחד קיבל אביו זימון לעבוד עבור המלך. אמר אותו אדם לאביו: אם חלילה יקרה משהו בבית המלך, אתה עלול להיענש או לקבל מלקות. עבוד אם כן אתה תחתיי ואני אלך במקומך לבית המלך. אותו אדם גרם לאביו לעבוד בעבודה קשה, אך הוא עשה זאת מתוך רצון להגן על אביו, ולפיכך הוא יזכה לגן-עדן.

לסיכום. בכל יום אנו פוגשים עשרות אנשים. בבית, ברחוב, בעבודה, בבית הספר, בחנות או בכל מקום אחר. החיוך שלכם, ההתעניינות הכנה בהם והאכפתיות יכולה להיות הדבר הכי חשוב בשבילם. זו צדקה לא פחות חשובה מעזרה פיננסית - וכעת למדנו שהיא אף יותר חשובה ממנה.

[אתר בית חב"ד]

1. אבות, א.
2. אבות דרבי נתן פרק יג.
3. בראשית מט, יב.
4. מסכת בבא בתרא ט.
5. מופיע בילקוט שמעוני על משלי פרק טו.
6. משלי, שם.
7. ירושלמי ג, ב.

טעם ש"אתה חונן" מתחיל בשבח

/ הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

בפרשתנו כתוב, ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם וגו', או פיקח וגו' (שמות ד', י"א)

מקשים העולם מה נשתנה ברכת "אתה חונן" משארי הברכות שבשמונה עשרה, דשארי הברכות מתחילים תיכף התפילה והבקשה, כגון השיבנו אבינו, סלח לנו, רפאנו, וכן להלן כל הברכות, משא"כ ברכת אתה חונן, מתחיל בשבח והודאה, "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה", ורק אחר כך מתפללים ומבקשים "חננו מאתך וכו'"?

ובס"ד מצאתי כמה תירוצים וכדלהלן:

א בספר "עבודה שבלב" על ברכה זו (ד"ה אתה) כתב בשם המפרשים, דהטעם, משום דבמוצאי שבת תיקנו הבדלה בתוך ברכה זו, ואין לבקש צרכיו לפני הבדלה, ולכן פתחו בשבח. ע"כ.

ב בספר "דעת נוטה", תשובות ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, (עמוד שט"ו, סימן קפ"ד), השיב הגרח"ק שליט"א, וז"ל, בברכה ראשונה פתחו בשבח. עכ"ל.

ג בקובץ "אסופות" (גליון א' עמוד 53) תירץ הרה"ג רבי מרדכי אפשטיין שליט"א, וז"ל, ונראה כי שונה ברכת הדעת משאר ברכות, כי אם על כל דבר ודבר יכול אדם להרגיש כי משמים הוא, הרי שכלפי 'דעת', תמיד בטוח אדם כי משלו הכל, הוא המוכשר, הוא המבין, הוא מותיב והוא מפרק. אשר על כן, דווקא בבקשה זו - אודות דעת, בינה והשכל, דווקא בברכה זו בה מבקשים אנו על החכמה, יש לנו לבוא ולהדגיש כי - 'אתה חונן' אתה לבדך. ולא כפי שרגילים אנו לחוש. עכ"ל.

ד ולענ"ד י"ל בס"ד בדרך דרוש, ע"פ מש"כ בשו"ע או"ח (סימן רס"ח סעיף ג') אם היה סבור שהוא חול והתחיל אדעתא דחול, ומיד כשאמר תיבת "אתה' נזכר, קודם שאמר "חונן", הוה ליה התחיל בשל חול, וגומר אותה ברכה, אבל אם היה יודע שהוא שבת, ושלא בכוונה התחיל תיבת "אתה", אפילו אם הוא בתפילת שחרית שאינה פותחת ב"אתה", אינו גומר ברכת "אתה חונן", דחשבינן ליה כטעה בתפילת שבת בין זו לזו, הגה, דהרי יכול לומר "אתה קדשת", או "אתה אחד". ע"כ.

ומעתה י"ל שאם היו מתחילים הברכה, חננו מאתך וכו', נמצא שתמיד אם טעה והתחיל בשבת, "חננו", צריך לסיים הברכה, לכן תיקנו להתחיל בשבח - "אתה חונן" וכו', שאם יטעה בשבת ויתחיל שלא בכוונה "אתה". ויודע שהוא שבת, לא יצטרך לסיים הברכה, וינצל מברכה שדומה לבטלה, ודו"ק היטב, ואתי שפיר.

[ומה שכתבתי שתיקנו להתחיל בשבח אתה חונן וכו', שאם יטעה בשבת ויתחיל שלא בכוונה "אתה", ויודע שהוא שבת, לא יצטרך לסיים הברכה, וינצל מברכה שדומה לבטלה, הוסיף לי הגאון רבי שמואל זנוויל מרדכי שווארץ שליט"א, שגם ינצל מסימן רע לו, דהרי כתב השל"ה הקדוש (מסכת שבת פרק נר מצוה) והובא בבאר היטב על שו"ע או"ח (סימן רס"ח ס"ק א') דמי שאירע לו שאמר ברכת אתה חונן בשבת, ידאג כל השבוע, דהוא סימן רע לו, ויפשפש במעשיו, ויהרהר בתשובה. עכ"ד].

סיפור לשבת

העגונה מבריגל

ביום ההילולא [ו' טבת] של הרה"ק משינעווא זצוק"ל, רבנו יחזקאל שרגא [בן רשכבה"ג רבינו חיים מצאנז זי"ע] סיפר הרה"ג ר' מנשה ישראל רייזמן שליט"א מעשה פלא, שהודפס ב"מנחת יצחק" לגאב"ד העדה החרדית ירושלים זצוק"ל [חלק י' סי' י"ט]. לאחר שהשיב שם תשובה בדבר הלכה, כתב המעשה שהיה עם חותנו רבי פינחס חיים צימעטבוים, ראב"ד ק"ק גרויסווארדאן, שהיה תלמיד מובהק להרה"ק משינעווא. הוא שמע מעשה זה מפה קודשו כמה פעמים, ונהג לספרו בכל שנה ביום ו' טבת. ומעשה שהיה כך היה: רב העיר גרויסווארדיין היה רבי משה הערש פוקס [בעל ה'יד רמה' תלמיד הכתב סופר], ורבי פינחס חיים הגיע לעיר רק לפני כמה חדשים לכהן שם כדיין. יום אחד הגיעה אשה אחת משינעווע לגרויסווארדיין עם מכתב מהרה"ק משינעווא לראב"ד, רבי פינחס חיים. כמובן ששמח מאוד לקבל מכתב מרבו. במכתב היה כתוב שהיות שבעלה של אשה זו השאיר אותה עגונה זה עשר שנים, "הריני מבקש ממך רבי פנחס שתסייע לאשה זו לחפש בעלה ולמצוא אותו שיתן לה גט ויתירנה מעיגונה". שאל אותה רבי פינחס חיים, מה לך ולגרויסווארדאן? השיבה האשה שגם היא אינה יודעת מה שייכות יש לה לכאן, אלא כשבכתה לפני הרב משינעווא זי"ע, אמר לה שתסע להונגארן לעיר גרויסווארדאן ושם תושע, סתם ולא פירש. רבי פינחס חיים השיג לה אכסניה טובה ב"הכנסת אורחים", שתשהה שם עד שתווושע. כדיין חדש הוא לא הכיר עדיין את בני העיר, כי זה רק ששה חדשים שהגיע לכהן שם כדיין. אך היה סמוך ובטוח שכיון שהרבי שלחה לכאן, מסתמא תהיה ישועתה כאן. כהשתדלות ראשונה הוא סיפר לרב משה הערש, רב העיר, את המעשה, והראה לו המכתב. רבי משה הערש לא היה שינעווער חסיד, אך היתה לו הערכה אליו ורצה לסייע ולעזור, ולכן תיכף ומיד שלח לכל מנהלי "הכנסת אורחים" של העיר הגדולה, שיחפשו איש עם שם כזה. איש מהם לא ידע משם כזה. העיר גרויסווארדאן היתה עיר גדולה בישראל, ופנו עסקני העיר בשליחות הרב למשטרת העיר, אם יודעים מיהודי בשם כך וכך שהגיע לעיר. המה חיפשו בכל כתביהם ולא מצאו כלל שם כזה. אך הזהירו את המשטרה שידעו שיש כאן בעיר אדם זר בשם כזה שהשאיר את אשתו עגונה, וכדאי לחפש אותו בכל המקומות הבלתי חוקיים. חיפשוהו ולא מצאוהו. כך עברו כמה שבועות שלא נחו ולא שקטו, וכל בוקר היתה העגונה נכנסת לבית רבי פינחס חיים, ושאלה אותו האם יש כבר איזה ידיעה, והוא, לא היה לו מענה בפיו. ויהי היום ויאמר רב העיר, רבי משה הערש לרפ"ח, עיניכם הרואות שאין כאן שום חוט של ידיעה היכן בעלה. אין שום תועלת שתתעכב כאן בהכנסת אורחים, ומוטב לשלם לה דמי הנסיעה חזרה לשינעווא. רבי פינחס חיים הבין שרבי משה הערש צודק בדבריו ע"פ דרך הטבע, וקרא לאשה העגונה ואמר לה כדברים האלה. האשה צעקה

המשך בעמוד הבא...

היתכן לומר לה כך, הרי היא באה לכאן בשליחות של הגאון משינעווא, ולכן היא תישאר רק כשתקבל מכתב ממנו לחזור לשינעווא, ואם לא, היא תתעכב כאן עד יום ישועתה. בדלית ברירה כתב רפ"ח מכתב להגאון משינעווא עם כל פרטי המעשה וההשתדלות שעשו למצוא את בעלה ולא מצאוה, ושלח את המכתב עם בית דואר מהיר, באופן שלאחר יומיים יקבלו כבר תשובה. הוא המתין בקוצר רוח לקבל תשובה מרבו, לדעת מה לעשות עם האשה הזאת. ויהי ממחרת ויקרא רב העיר רבי משה הערש לרבי פינחס חיים בבהלה גדולה שיבוא לביתו תיכף ומיד. ויהי בבואו לשם, והנה רואה שעומדים שוטרים ואוחזים באיזה איש שלא יברח, והאשה עומדת מאחוריהם. ואמר לו רבי משה הערש, זו האשה העגונה וזה בעלה, והוסיף: 'אומרים שאמונת צדיקים ענין גדול, אהה, כמה שזה גדול מאד מאד'. ומאז והלאה הפך לחסיד שינעווא נלהב. וכך היתה השתלשלות העניינים:

לבעלה לא היתה פרנסה בבריגל, והיה מסתובב נע ונד מעיר לעיר לחפש פרנסה. מרוב גלויות הגיע לבוקרשט ברומניה, וכיון שהיה בטלן מובהק בלשון נקייה, לא כתב לביתו לאן הוא נסע והיכן הוא נמצא. אשתו חשבה שהוא מת וישבה בעיגונה. לפני ג' שבועות ביושבו בבוקרשט, בדיוק באותו היום שהאשה הגיעה לגרויסווארדן בפקודת הרבי משינעווא, נכנסה מחשבה לראש האיש, עד מתי אחפש פרנסה כאן בבוקרשט שברומניה, אנסה את מזלי בבודפסט שבהונגריה. והנה, פסי הרכבת מבוקרשט לבודפסט עוברים דרך גרויסווארדן, ושם היה צריך להחליף רכבת, והכל היו עוצרים שם. הבטלן דידן לא היו לו מעות לקנות כרטיס רכבת מבוקרשט לבודפסט, לכן קנה רק עד חצי הדרך, עד גרויסווארדן, וחשב ששם יבקש צדקה מאנשי העיר, ועי"ז יהיה לו כסף לקנות כרטיס לבודפסט. ויהי בהיותו רעב וצמא, ושמע שיש בגרויסווארדן ג' אלפי איש, ויש הכנסת אורחים שנותנים שם מזון לעניי ואורחי העיר, סיבבו משמים שהוא נכנס בדיוק לאותה אכסניה שאשתו שהתה שם. כיון שראתה את בעלה, החליטה שאם היא תצעק כעת, הרי הוא יברח לה שוב. מה עשתה, יצאה מדלת אחורית והלכה לבית המשטרה שכבר חיפשו את בעלה זה ג' שבועות, וגילתה להם הסוד שהוא נמצא כעת באכסניה ויש לתפוס אותו תיכף ומיד ולהביאו לבית רב העיר, רבי משה הערש, שלא יברח עד שיתן לה גט. והיא נעמדה מאחורי השוטרים, וכיון שנכנסו לבית הרב, התחילה לצעוק שזהו בעלה. וכך הוה ופטר אותה בעלה בגט כדת משה וישראל, ויהי לנס.

וכתב המנחת יצחק שהרה"ק משינעווא ידע ברוח קדשו שהבעל יחליט באותו יום לנסוע דרך העיר גרויסווארדן, ושם יעצור באכסניה, כדי שתיווושע האשה. המעשה נתפרסם מאד, ונעשה מזה רעש גדול בכל מדינות גאליציע ופולין במקום מגורי האשה הגרושה שקיבלה גיטה. ורבי פינחס חיים בבואו לשינעווא סיבבוהו החסידים לשמוע ממנו כל פרטי המעשה כפי שידע הוא. ויהי בישבו בביהמ"ד, והחסידים מקיפין אותו מסביב לשמוע את דבריו, לפתע נכנס לשם השינעווער רב בעצמו זי"ע, ושאל אותם 'במה אתם עוסקים'? וענו לו בפשיטות, שעוסקים במעשה דהעגונה מבריגל, המופת של הרבי. אמר להם השינעווער רב, אצלכם החסידים כל דבר זה מופת, אני הבנתי שהעיר גרויסווארדן היא עיר גדולה ולכן חשבתי שהוא נסע לשם, כי ידעתי מכבר מאיזה מכתב של בעלה, שהיה כתוב שם שהוא היה פעם בעיר גרויסווארדן... כך ביטל את כל ההתפעלות שלהם מהמופת הגדול. וכתב מהרי"י ווייס זצוק"ל שכשהיה באנטווערפן אצל הרבי רבי איציקל זצוק"ל, וישב אצלו חתנו רבי יענקאלע זצוק"ל, וספרתי להם המעשה, מיד הוציא דף ועט וכתב כל המעשה בפרטיו ודקדוקיו.

■

שביבים / שאול שיף

■ חזרתי בתשובה בגלל ילד בן שבע

לסמינר ערכים הגיע יהודי העוסק בשיווק ממתקים. בסוף הסמינר ניגש אל הרב עמנואל תהילה ואמר לו: "כבוד הרב, ההרצאות שלכם נפלאות מאד, וההוכחות שלכם שיש בורא לעולם וגן עדן וגיהינום ברורות ללא עוררין, אבל מי שבאמת גרם לי שאחזור בתשובה זה ילד בן שבע. כן, ילד בן שבע.

וכך סיפר אותו יהודי: "במקצועי אני יבואן של ממתקים וסוכריות, והיום חילקתי לכל הילדים סוכריות מאורכות מאוד עם ליקר. טעימות מאוד. כמובן שכולם אכלו את זה בתשוקה גדולה. רק ילד אחד שהיתה לו כיפה על הראש, נמנע מלאכול את הסוכרייה. ראיתי איך הוא מסתכל על כולם שאוכלים בהנאה מרובה והוא לא אכל, אלא התחיל לרוץ עם הסוכרייה בידו. עקבתי אחריו לראות מה מעשיו, והנה אני רואה שהוא הגיע לאמו עם הסוכרייה ביד, ושואל אותה, אמא, יש לזה הכשר? אמו בדקה את הסוכרייה מכל כיוון ואמרה לו, שאין שום הכשר על האריזה ונתנה לו סוכרייה של טופי. הילד לקח את הטופי מאמו, בירך ואכל. אפילו לא התלונן ולא נראתה אכזבה על פניו על שהפסיד סוכרייה "שווה" על פני טופי פשוטה. באותו רגע הזדעזעתי בלבי. אמרתי לעצמי: איזו גבורה יש לילד הזה! בשביל ילדים בגילו סוכריות וממתקים הרי זה עיקר שמחת חייהם. אביו ואמו לא היו לידו, והוא ראה את כולם לועסים בהנאה, אז מה מביא אותו לרוץ לשאול את הוריו אם יש לסוכרייה הכשר?! אבל הילד הזה ידע, אני אדם ולא בהמה. יש תשוקות - אבל יש גם אלוקים! ישנן הרצונות שלי - אך גם ישנן רצונות הבורא!

כשראיתי את זה, גמלה בליבי ההחלטה שאני רוצה להפסיק לחיות כבהמה, וכי מעתה אני רוצה להיות אדם. גם אני רוצה לבטל רצוני מפני רצון ה'.

בזכות הביזיונות

בירושלים הייתה אישה שכונתה "יענטל'ה די משוגינע' - יענטל'ה המשוגעת. לא בחינם זכתה יענטל'ה בכינוי נכבד זה: ביושר גדול היא הרוויחה אותו. מנהג היה לה לעמוד בחוצות ירושלים, ולפתוח פיה אל עברם של העוברים ושבים. הבעיה הגדולה - שהיא הייתה מדברת בטוב טעם ודעת... לא לכולם אמרה את אותם דברים. למלמד אמרה מה שההורים מדברים עליו, לראש כולל מה שהאברכים מספרים עליו. כל אחד קיבל את מנתו בנפרד, וכמובן בקול רעש גדול. במלחמת תש"ח, כשהתעופפו פגזים, מצאה יענט'לה משכן באותו מקלט שבו היה האדמו"ר מזוויעהל, רבי גדליה משה גולדמן זצ"ל. כשהפגזים עפו היא הייתה שותקת, אבל כשהשתתק בחוץ, הפציצה את הציבור עם ה'פגזים' שלה... היושבים במקלט, שלא יכולים היו לשאת את ההתקפות שלה, החליטו שבהפוגה הבאה יחליפו לה מקלט. מדוע לא "ייהנו" עוד כמה יהודים ממנה?!... אבל לפני שנקטו בצעדים מעשיים, חשבו: הלא הרבי יושב כאן, ניגש אליו ונשאל אותו אם מותר לעשות כך. ניגשו ושאלו: "האם מותר להחליף מקלט לאותה אישה, שיושבת כאן ומביישת אנשים?" אמר הרבי: "ודאי מותר, אין שאלה בכלל, רק שלפני שאתם עושים זאת, ברצוני לספר לכם מעשה מאבי, רבי שלומק'ה זוויעהלער זצ"ל. בהיותנו בגולה הייתה לי אחות שחלתה במחלה שגרמה לה להיות במצב של סכנת נפשות, בכל פעם שהחום שלה עלה. פעם אחת טיפס החום ועלה ל-40 מעלות, ולא הצליחו להורידו בשום צורה שהיא. הילדה קדחה והרופאים שהוזעקו לא הצליחו לעזור לה, והודיעו להוריה שבעוד זמן קצר תהיה הילדה בגן עדן. אבי התעטף במעילו ורץ החוצה. קראה אחריו אמי: 'לאן אתה הולך במצב כזה?' -'רץ אני לחפש ביזיונות' ענה לה. הוא היה ממונה על שכר הלימוד, ובמסגרת תפקיד זה ניגש לאישה מסוימת ואמר לה משהו, בתגובה היא יצאה אחריו והחלה לצעוק עליו בקולי קולות. תוך רגע התקהלו סביבו אנשים שניסו להבין במה מדובר. הוא 'נשם עמוק' את הביזיונות, ולאחר מכן חזר הביתה ואמר: ב"ה לא קרה לה כלום!'. וכך הווה. החום ירד והבת יצאה מסכנה. לאחר זמן מה חזר הסיפור ונשנה, החום עלה, הוא יצא החוצה לחפש ביזיונות, אך לבסוף חזר הביתה, נאנח ואמר: 'לא מצאתי ביזיונות'... ובאותו יום הבת נפטרה". פנה הרבי לשואלים: "מותר להוציא את האישה אם היא מביישת אנשים, אך הקב"ה שלח לנו אותה כמתנה, שהרי בביזיונות נפדים ממוות, האם נוותר על כזאת מתנה דווקא כעת?!".

[על פי עלון עזר מציון]

נקיי ירושלים / הרב תומר אנגלסמן

דוד המלך בספר תהילים מתאר את ירושלים כעיר וקריה בתפארתה מעוטרת בבניינים, מגדלים ואפילו ארמונות: "סבו ציון והקיפוה ספרו מגדליה ...שיתו לבכם לחילה פסגו ארמנותיה למען תספרו לדור אחרון".

מה היה השימוש של כל הבניינים המפוארים? הם היו מקום מושבם של המשרדים המנהלים את מדינת ישראל כולה. במקום הקרוב ביותר למקדש הייתה ממשלה ושרים עם תפקידים רבים ובנוסף גם היה את מוסד הכהונה שגם לו היו בוודאי בתים צמודים למקדש.

סכנה אנושית ידועה היא שהבניין ישכיח את ה' כמו למשל אנשי דור הפלגה שרצו לבנות לעצמם מגדל ולהסתדר בלי הקב"ה. זאת מפני שטבע האדם לחוש ביטחון מדומה מהבית שלו ומהעבודה שלו. ומצוי מאד שאפילו אדם שהייתה לו כוונה טובה להקים מוסד שתכליתו לחסד או תורה, עלול להיגרר למנעמי הגשמיות ולנצל את המוסד שהקים לטובת הצרכים הפרטיים שלו.

בפרשתנו ה' נותן שכר לשתי נשים מיילדות, שפרה ופועה שבמסירות נפש המשיכו ליילד את נשות ישראל, ובניגוד לציוויו המרושע של פרעה הן החיו את הילדים! מהו השכר? 'בתים' באיזה בתים מדובר?

רש"י מפרש שאין מדובר בבתים במצריים, כי זה שכר מאד קטן ביחס למצווה הגדולה שהן עשו. אלא הבתים עליהם מדובר הם בתי כהונה ומלכות בזמן שיזכו ישראל לגאולה. הברכה של ה' היא שזרעם יהיה האחראי להקמת המוסדות המרכזיים של המדינה. הנשים הצדקניות הללו הוכיחו במעשיהם שהערכים גוברים על המשכורת, קידום בתפקיד או כבוד הממסד. שפרה ופועה בוודאי היו עלולות לאבד את פרנסתן ואפילו את חייהן בסירוב להוראות הממסד של פרעה, אך הן דבקו בערכים והיו יראות אלוהים. לכן התברכו בכך שהצאצאים שלהן יהיו מסוגלים לדבוק בערכים ולא במגדלים. כך אנו מברכים את ירושלים שארמונותיה ומגדליה היו פאר לעיר: "יפה נוף משוש כל הארץ" וזאת כי "אלוקים בארמונותיה נודע למשגב" - שינהלו את המוסדות אנשי אמת יראי אלוהים!

הנפלאות בהסתרה / הרב אברהם פוקס

לעתים רואים בני האדם בעיניהם את נפלאות ההשגחה העליונה הנסתרת מהם ברוב הפעמים, ונוכחים לגלות עד כמה קצרי רואי, הם אלה המתייחסים אל מקרה מסויים כ"רע", בעוד שאינם יודעים עד כמה רבה הטובה הגלומה בו עצמו. אחת מן הדוגמאות לכך היא שידוכו של רבי צבי ביאליסטוצקי, אחד מן האריות שבחבורה בישיבת גרודנא, ומקורב ביותר לראש הישיבה רבי שמעון שקאפ ולמשגיח רבי שלמה הרכבי.

מובא בספר 'לעבדו בלבב שלם': ביום מן הימים נחלה הבחור החשוב צבי במחלת השחפת. שחפת הינה מחלת ריאות חריפה, ובאותם ימים עדין לא נודע לה מרפא, ורבים מאלו שחלו בה נפטרו לאחר תקופה. צבי נסע לורשא לדרוש ברופאים, והם המליצו שיסע למנוחה של כמה חדשים בעיירת המרפא אוטובוצק. עד מהרה נסע לשם, וכעבור כמה חדשים התחזק והבריא ושב ללימודיו בישיבה, כשבני הישיבה, אשר חששו לבריאותו במשך כל תקופת היעדרותו, עומדים על המשמר ומשגיחים לבל יתאמץ יותר מדי, עד שיחלים כליל.

מנהגה של הישיבה היה לממן את הוצאות הנופש בעיירות לונא או דרוזגניק לבחורים מצטיינים במיוחד, או חלשים באופן מיוחד בגופם. משום כך, באותה שנה, היו הבחורים משוכנעים כי הישיבה תשתתף בהוצאות הנסיעה של צבי, הן משום היותו ממצוייני הישיבה והן משום מחלתו הקשה. אולם, דא עקא, שבדיוק באותה שנה הודיע הגאון רבי שרגא פייבל הינד"ס, חתנו של רבי שמעון שקאפ, שהיה מראשי הישיבה והנושא בפועל בעול הכלכלי שלה, שמחמת המצב הכלכלי הקשה של הישיבה היא לא תוכל להשתתף בהוצאות כלל. גם כאשר ניסו הבחורים ללחוץ עליו, ולהסביר לו את חשיבות העניין, לא יכול היה רבי פייבל להיענות לבקשתם. "כל מה שיכולתי ללוות למען הישיבה כבר לוויתי", אמר להם בצער. גם בשנה הבאה לא נסע צבי לנופש מאותה סיבה, ונותר בישיבה, מקווה לנוח מעט בין כתליה. באותה שנה דובר בו נכבדות בשידוך חשוב מאד: מרת לאה, בתו של הגאון רבי אברהם צבי גרודז'ינסקי ראש ישיבת ראמיילס בוילנא ואחיו של הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי. כידוע, לגאון רבי חיים עוזר לא היו ילדים מלבד בת יחידה שנסתלקה בדמי ימיה, וילדי אחיו היו קרובים אליו מאד. אולם, לא רק מחמת הדוד הגדול, רבה הייתה חשיבותו של שידוך זה, אלא גם משום שכולם ידעו כי הבחור המצטיין שיזכה בשידוך זה, יהיה בעתיד אחד מראשי הישיבה. השידוך הלך והתקדם לשמחת לב שני הצדדים, אלא שלפתע שמע הגאון רבי אברהם צבי על השחפת בה לקה הבחור, והסתפק האם להמשיך בשידוך. הגאון רבי חיים עוזר הכריע שיש לבדוק ולברר בישיבה מה היה באותן שנתיים: האם ניכרו בבחור סימני חולשה, וכן, האם נצרך לנסוע מפעם לפעם למנוחה... כשנתברר שלא נסע אף פעם למנוחה מאז החלים, הוחלט לגמור את השידוך למזל טוב. או אז הבינו כולם, כי דווקא העובדה שלא נסע למנוחה, שהייתה נראית כדבר רע, היא שעמדה לו בסופו של דבר וסייעה לו להיכנס לבית גדול זה! רבי צבי התחתן ואף נולדו לו כמה ילדים ונעשה לאחד מראשי הישיבה, אלא שבמלחמה הנוראה נספה עם כל משפחתו במעלות קדושים וטהורים, הי"ד.

(לאור הנר)

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדואייל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il